

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

This full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15331>

Please be advised that this information was generated on 2014-11-11 and may be subject to change.

De Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden is – afgezien van het Statuut en het EG-recht – nog steeds onze hoogste wet. Men mag in verband daarmee verwachten dat aan haar 'taal' en redactie bijzondere aandacht wordt besteed. De bestaande tekst is in het algemeen zorgvuldig geredigeerd, hoewel hij hier en daar wel merkwaardige en onduidelijke elementen bevat. Zo is de zittingsduur van beide kamers volgens art. 52 vier jaren. Volgens deze *tekst* kunnen de *leden* zelf langer of korter 'zitten'. Dat is niet de bedoeling, maar waarom zegt de Grondwet niet wat zij bedoelt?

Art. 89, vierde lid, spreekt van 'andere vanwege het Rijk vastgestelde algemeen verbindende voorschriften', daarmee suggererend dat een algemene maatregel van bestuur ook steeds een algemeen verbindend voorschrift is, quod non. Art. 7 Bekendmakingswet doet het beter, sprekend van: '... vanwege het Rijk anders dan bij wet of algemene maatregel van bestuur vastgestelde algemeen verbindende voorschriften...'. Eigenaardig is art. 113, dat spreekt van 'de berechting van strafbare feiten'. Wij hebben er enige tijd over gedaan om van de berechting van dieren af te komen. Met feiten zijn wij kennelijk nog niet zo ver.

Binnen afzienbare tijd zal de Grondwet, althans volgens de plannen, weer gewijzigd worden. Onlangs is een voorstel van rijkswet inzake de verdediging ingediend. Snel daarna arriveerde bij de Tweede Kamer een voorstel dat beoogt tijdelijke vervanging van leden van (o.a.) de Staten-Generaal mogelijk te maken. Ook zal een aantal additionele artikelen worden geschrapt. Laatstgenoemde voorstellen van (rijks)wet blijven buiten beschouwing.

In verband met de tijdelijke vervanging van kamerleden heeft de regering een art. 57a geformuleerd, luidende: 'De wet regelt de tijdelijke vervanging van leden van de Staten-Generaal wegens zwangerschap en bevalling'. Hierbij passen enige vragen. De eerste is waarom het artikel delegatie mogelijk maakt. De memorie van toelichting vermeldt daarover niets. Een tweede is aardiger (vind ik). Op wier zwangerschap of bevalling heeft het artikel betrekking? Ongetwijfeld op die van een vrouwelijk kamerlid zelf. Het gaat de bewindsvrouwen van Binnenlandse Zaken immers om het opheffen of verminderen van wat zij zien als discriminatie tussen mannen en vrouwen. Naar de tekst kan tijdelijke vervanging echter ook geregeld worden (ook voorgeschreven!), indien de echtgenote of 'partner' van een mannelijk kamerlid zwanger is of bevallen is. Men kan zelfs verder gaan en zeggen dat welke zwangerschap of bevalling van wie dan ook (van de Koningin, van de kamervoorzitter, van Madonna) kan of moet leiden tot tijdelijke vervanging. Het nader rapport huldigt op dit punt een merkwaardige opvatting. Daar wordt gesteld dat, nu de tekst niet mede spreekt van zwangerschap van en bevalling van echtgenotes en andere levenspartners, de bepaling alleen zwangere (etc.) kamerleden betreft. Dit lijkt mij uit taalkundig oogpunt onzin. Waarom stelt men in art. 57a niet: 'De wet regelt de tijdelijke vervanging van een (vrouwelijk) lid van de Staten-Generaal wegens haar zwangerschap en bevalling'? Een derde vraag rijst inzake de toevoeging van een derde volzin aan art. 129, derde lid, luidende: 'Art. 57a is van overeenkomstige toepassing'. Deze toevoeging betreft de mogelijkheid van een vervangingsregeling voor leden van de provinciale staten en de gemeenteraden. Kennelijk hebben de constitutionalistten ten departemente over het hoofd gezien dat de toevoeging overbodig is. Im-

mers art. 129, vierde lid, opent reeds de mogelijkheid dat de wet (zij het zonder delegatiemogelijkheid) uitzonderingen bepaalt op de zittingsduur van vier jaren. Op dit lid is best een regeling inzake tijdelijke vervanging te baseren, ook al had men dit indertijd niet op het oog.

Het defensieontwerp is eveneens interessant uit het oogpunt van de taal van de Grondwet. In verband met de voorgenomen afschaffing van de dienstplicht zal art. 98, eerste lid, gaan luiden: 'Tot bescherming van de belangen van de staat is er een krijgsmacht die kan bestaan uit vrijwillig dienenden en uit dienstplichtigen'. Naar de tekst betekent dit dat de krijgsmacht kan bestaan uit:

- a. anderen dan vrijwillig dienenden en dienstplichtigen;
- b. vrijwillig dienenden en dienstplichtigen;
- c. vrijwillig dienenden;
- d. dienstplichtigen.

De mogelijkheid, bedoeld onder a is wat gezocht en wordt verder buiten beschouwing gelaten. Die onder d trok echter ook de aandacht van de Raad van State. Het nader rapport merkt terzake op 'dat met de woorden van art. 98, eerste lid, niet wordt beoogd de mogelijkheid te openen voor een krijgsmacht die uitsluitend bestaat uit dienstplichtigen. De memorie van toelichting is op dit punt aangevuld'. Is dit een gelukkige oplossing? Het bestaande art. 98 riep reeds interpretatieproblemen op. Sommigen verdedigden op historische gronden dat art. 98 geen dienstplicht voorschrijft. De Raad van State, gevolgd door de regering, dacht daarover op tekstuele en historische gronden anders. Waarom creëert men nu wederom een mogelijk toekomstig interpretatievraagstuk? Waarom bepaalt men niet gewoon dat er een krijgsmacht is, zonder enige nadere aanduiding, of dat er een krijgsmacht is die bestaat uit vrijwillig dienenden dan wel uit vrijwillig dienenden en dienstplichtigen, dit laatste als men de zaak echt wil 'dichttimmeren'? Daarbij komt dat deze gang van zaken niet spoort met aanwijzing 214 van de Aanwijzingen voor de regelgeving. De toelichting daarop stelt terecht dat een toelichting geen aanvullende normen mag bevatten en niet gebruikt mag worden voor een nadere omlijning van in de regeling voorkomende termen of begrippen.

Wetgeven blijft kennelijk moeilijk, zelfs als het om een paar artikelen gaat. En dan heb ik het nog niet eens over de wenselijkheid van de inhoud van de voorstellen. Gaan we op grond van non-discriminatie bijvoorbeeld meemaken dat een zwangere koningin tijdelijk de uitoefening van het koninklijk gezag neerlegt of buiten staat wordt verklaard? Worden zwangere rechters binnenkort tijdelijk vervangen (ik heb het niet over verlof)? En waarom bevat de memorie van toelichting op het voorstel inzake de vervangingsregeling geen woord over deregulering? Uitvoering van art. 57a belooft op dit punt het een en ander. Op de mogelijke invoering van een 'beroepsleger' zal ik hier niet ingaan, behalve het stellen van één vraag: wat is nog de betekenis van art. 97, eerste lid, Gr.w, als de dienstplicht inderdaad wordt afgeschaft?

C.A.J.M.K.